

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права

5706 Методичні вказівки
до проведення практичних занять і самостійної роботи
з дисципліни **«Сучасні проблеми захисту прав
інтелектуальної власності»**
для студентів спеціальності *081 «Інтелектуальна власність»*
освітнього ступеня **«магістр»**
усіх форм навчання

Суми
Сумський державний університет
2023

Методичні вказівки до проведення практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Сучасні проблеми захисту прав інтелектуальної власності» / укладачі: О. С. Бондаренко, А. В. Гончарова. – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 29 с.

Кафедра кримінально-правових дисциплін та судочинства ННІ права

Зміст

С.

Вступ.....	4
Тема 1. Захист права інтелектуальної власності.....	6
Тема 2. Правова охорона інтелектуальної власності.....	6
Тема 3. Управління інтелектуальною власністю	7
Тема 4. Інтелектуальна власність в електронному суспільстві.....	8
Тема 5. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні...8	
Тема 6. Організація захисту прав інтелектуальної власності.....	9
Тема 7. Проблеми комерціалізації та управління інтелектуальною власністю.....	10
Тема 8. Перспективи формування інституту інтелектуальної власності в Україні.....	10
Приклади тестових завдань модульного контролю.....	12
Орієнтовні питання підсумкового контролю (іспиту) з навчальної дисципліни.....	21
Список рекомендованої літератури.....	23

Вступ

Найбільш цінним багатством людства є його інтелект та ті об'єкти, які завдяки цьому інтелекту створюються. А тому наявність сучасної міжнародної широко визнаної системи інтелектуальної власності є необхідним елементом для досягнення високого економічного та соціального зростання нашої держави. Охорона інтелектуальної власності сприяє використанню винахідницьких і творчих талантів суспільства, що є дуже важливим для повноцінного розвитку держави. Саме тому регулювання цієї сфери відіграє неабияку роль у збереженні науково-технічного та інтелектуального потенціалу України.

Метою вивчення дисципліни є аналіз охорони й захисту інтелектуальної власності та розгляд розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни є аналіз організації захисту та охорони прав інтелектуальної власності, аналіз стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні та аналіз перспектив формування інституту інтелектуальної власності в Україні.

Навчання з дисципліни проходить у формі лекцій, практичних занять і самостійної роботи. Відповідна робоча навчальна програма передбачає проведення 8 лекцій і 8 практичних занять. Практичні заняття – одна з основних форм навчання, спрямована на формування в студента практичних навичок застосування теоретичних знань і чинного законодавства для виконання практичних завдань.

На практичних заняттях викладач ініціює обговорення попередньо визначених питань. Робота також передбачає доповіді за попередньо підготовленими рефератами. Викладач оцінює виступи студентів, їх активність у дискусії, рівень знань та уміння формулювати й відстоювати свою позицію тощо.

На практичних заняттях викладач також організовує виконання практичних та тестових завдань, до яких студенти повинні завчасно підготуватися. Успіхи студента з навчальної дисципліни визначають за допомогою контрольних заходів згідно з навчальним планом, з обов'язковим зарахуванням підсумкових оцінок за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), 100-бальною та ECTS.

Контрольні заходи передбачають поточний і підсумковий контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання рівня знань під час практичних занять та якості виконання самостійної роботи. Поточний контроль знань студентів на практичних заняттях викладач здійснює опитуванням із навчальних питань теми.

Під час поточного контролю на практичних заняттях, перевіряння тестових завдань і проведення підсумкового контролю враховують: рівень знань студента; самостійність та повноту відповіді; грамотність, логічність і послідовність викладення; вміння узагальнювати знання, давати точні формулювання, правильно користуватися понятійним апаратом, виконувати практичні завдання.

Також під час відповідей студентів враховують доречність, застосування Законів України та інших нормативно-правових документів для виконання практичних і ситуаційних завдань.

Під час самостійної роботи студенти готують реферати або тези доповіді.

Підсумковою формою контролю є додатковий семестровий контроль. Його мета – перевірити рівень засвоєння теоретичних знань, уміння застосовувати здобуті знання для виконання конкретних професійних завдань, а також самостійно працювати з науковою й навчальною літературою.

Обмежений час на вивчення матеріалу і його великий обсяг вимагають від студентів систематичної та організованої роботи.

Методичні вказівки призначені сприяти студентам в успішному оволодінні програмою дисципліни.

Тема 1. Захист права інтелектуальної власності

План

1. Форми захисту прав інтелектуальної власності.
2. Види відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.
3. Юрисдикційна форма захисту.
4. Неюрисдикційна форма захисту.

Теми рефератів

1. Характеристика видів відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.
2. Судовий захист прав інтелектуальної власності в Україні.
3. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності.

Питання для самоконтролю

1. Що таке «форма захисту»?
2. Дайте коротку характеристику юрисдикційної форми захисту прав інтелектуальної власності.
3. Дайте коротку характеристику неюрисдикційної форми захисту прав інтелектуальної власності.
4. Що таке «цивільно-правова відповідальність»?
5. Виділіть спільні та відмінні риси адміністративної та кримінальних відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

Тема 2. Правова охорона інтелектуальної власності

План

1. Мета і принципи правової охорони інтелектуальної власності.
2. Охорона прав на об'єкти промислової власності.
3. Охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.
4. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності за кордоном.

Теми рефератів

1. Роль держави в охороні та захисті права інтелектуальної власності.
2. Зародження правової охорони авторського права.
3. Охорона авторського права як умова розбудови правової держави.
4. Порушення у сфері авторського права і суміжних прав відповідно до зарубіжної доктрини.
5. Можливі напрямки вдосконалення захисту прав інтелектуальної власності в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Яка мета правової охорони інтелектуальної власності?
2. Що таке «промислова власність»?
3. Які законодавчі акти можна віднести до джерел права інтелектуальної власності?
4. Які міжнародні конвенції та договори є джерелами права інтелектуальної власності?
5. Наведіть приклади підзаконних нормативно-правових актів, які є джерелами права інтелектуальної власності.
6. Чи охороняються усні твори авторським правом? Обґрунтуйте свою думку.
7. Які існують об'єкти авторського права і суміжних прав?

Тема 3. Управління інтелектуальною власністю

План

1. Поняття інтелектуального капіталу та його структура.
2. Поняття маркетингу інтелектуальної власності.
3. Етапи та стадії життєвого циклу інноваційного товару.
4. Маркетинг у ліцензійній торгівлі.
5. Економічне оцінювання інноваційних проєктів.
6. Оцінювання вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Теми рефератів

1. Основні поняття і принципи управління інтелектуальною власністю.
2. Система управління інтелектуальною власністю на підприємстві.
3. Стратегія управління об'єктами інтелектуальної власності на підприємстві.
4. Життєвий цикл об'єкта права інтелектуальної власності.
5. Етапи розроблення інноваційної продукції.
6. Кількісне оцінювання факторів відстеження ризиків.
7. Порівняльне оцінювання ефективності інвестиційних проєктів.

Питання для самоконтролю

1. Що таке «управління інтелектуальною власністю»?
2. Що таке «інтелектуальний капітал»?
3. Назвіть етапи розроблення інноваційної продукції.
4. Що являє собою маркетинг у ліцензійній торгівлі?
5. У чому полягає економічне оцінювання інноваційних проєктів?

Тема 4. Інтелектуальна власність в електронному суспільстві

План

1. Правова охорона комп'ютерних програм і баз даних.
2. Особливості правового регулювання окремих ресурсів мережі «Інтернет».
3. Товарні знаки як доменні імена.
4. Реєстрація комп'ютерних програм і баз даних.
5. Вільне відтворення й адаптація комп'ютерної програми або бази даних.

Теми рефератів

1. Типи правової охорони комп'ютерних програм: особливості та загальна характеристика.
2. Реєстрація авторського права на комп'ютерні програми.
3. Характеристика видів незаконного використання програмного забезпечення, які можуть бути кваліфіковані як порушення авторського права.
4. Вільне відтворення й адаптація комп'ютерної програми або бази даних.
5. Домен другого рівня як предмет судових суперечок.

Питання для самоконтролю

1. Що таке «електронне суспільство» («кіберпростір», або «цифрове середовище»)?
2. Дайте визначення таких категорій:
 - а) комп'ютерна програма;
 - б) база даних (компіляція даних).
3. Які три типи правової охорони комп'ютерних програм ви можете назвати?
4. Хто є первинним суб'єктом авторського права?
5. У чому полягає специфіка мережі «Інтернет»?
6. Які проблемні питання у сфері захисту авторських прав у мережі «Інтернет» можна виокремити?
7. Що таке «доменне ім'я» та які спори можуть виникати щодо нього?
8. Що необхідно для реєстрації авторського права на комп'ютерні програми? Які види реєстрації комп'ютерних програм та баз даних ви можете назвати?
9. Які існують види незаконного використання програмного забезпечення, що можуть бути кваліфіковані як порушення авторського права?
10. Що таке «обгорткова» ліцензія? Які її особливості?

Тема 5. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні

План

1. Сучасний стан розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні.
2. Історичні передумови розвитку інтелектуальної власності в Україні і світі.
3. Мета та основні завдання національної стратегії розвитку сфери

інтелектуальної власності в Україні.

4. Напрями розвитку інтелектуальної сфери в Україні.

Теми рефератів

1. Проблеми забезпечення Україною виконання своїх міжнародних зобов'язань у сфері інтелектуальної власності.

2. Національна система інтелектуальної власності.

3. Мета та напрями розвитку інтелектуальної сфери в Україні.

4. Еволюційні передумови розвитку та сучасний стан системи інтелектуальної власності в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Які історичні передумови розвитку інтелектуальної власності в Україні і світі?

2. Що таке національна система інтелектуальної власності?

3. Які основні завдання національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні?

4. Які є напрями розвитку інтелектуальної сфери в Україні?

5. Які ви знаєте проблеми забезпечення Україною виконання своїх міжнародних зобов'язань у сфері інтелектуальної власності?

Тема 6. Організація захисту прав інтелектуальної власності

План

1. Система захисту прав інтелектуальної власності та її призначення.

2. Дії, що визнаються порушенням права інтелектуальної власності.

3. Способи захисту права інтелектуальної власності.

4. Захист прав інтелектуальної власності в рамках угоди TRIPS.

Теми рефератів

1. Поняття та види юридичних засобів захисту у сфері інтелектуальної власності.

2. Проблеми захисту прав інтелектуальної власності в Україні.

3. Механізми захисту прав інтелектуальної власності.

4. Проблеми та перспективи розвитку охорони прав інтелектуальної власності в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Що входить до системи захисту прав інтелектуальної власності?

2. Які дії визнаються порушенням права інтелектуальної власності?

3. Як реалізується захист прав інтелектуальної власності в рамках угоди TRIPS?

4. Які є способи захисту права інтелектуальної власності?

5. Назвіть види юридичних засобів захисту у сфері інтелектуальної власності.

Тема 7. Проблеми комерціалізації та управління інтелектуальною власністю

План

1. Комерціалізація інтелектуальної власності як складова обігу інтелектуального капіталу.
2. Економіко-правові аспекти ліцензування.
3. Види ліцензій.
4. Економічна ефективність різних способів комерціалізації ОПІВ.
5. Поняття управління інтелектуальною власністю.
6. Принципи управління інтелектуальною власністю.
7. Управління інтелектуальною власністю на різних етапах життєвого циклу.

Теми рефератів

1. Головні проблеми комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності в Україні.
2. Способи комерціалізації інтелектуальної власності.
3. Види ліцензій.

Питання для самоконтролю

1. Як ви розумієте поняття «управління інтелектуальною власністю»?
2. Назвіть принципи управління інтелектуальною власністю.
3. Які є способи комерціалізації інтелектуальної власності?
4. Порівняйте економічну ефективність різних способів комерціалізації ОПІВ.
5. Які ви знаєте види ліцензій?
6. Зазначте етапи життєвого циклу управління інтелектуальною власністю

Тема 8. Перспективи формування інституту інтелектуальної власності в Україні

План

1. Роль та значення інтелектуальної власності у формуванні національної інноваційної системи.
2. Проблеми та перспективи розвитку інтелектуальної власності в Україні.
3. Удосконалення системи захисту прав інтелектуальної власності в Україні.

Теми рефератів

1. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності в Україні.
2. Сучасний стан та тенденції розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні.
3. Державна підтримка інтелектуальної власності в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть, які, на вашу думку, існують проблеми розвитку інтелектуальної власності?
2. Охарактеризуйте роль інтелектуальної власності у формування національної системи?
3. У чому полягає вдосконалення системи захисту прав інтелектуальної власності? Відповідь обґрунтуйте.
4. Назвіть перспективи розвитку інтелектуальної власності в Україні.

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Які права відповідно до нормативно-правової бази України передбачає право інтелектуальної власності:

- а) особисте немайнове право;
- б) майнове право;
- в) особисте немайнове та майнове право;
- г) право володіння та користування?

2. Відповідно до якого закону авторського права було надано можливість друкувати книгу впродовж 14 років від першої публікації:

- а) Статуту королеви Анни;
- б) Паризької конвенції;
- в) Стокгольмської конвенції;
- г) Бернської конвенції?

3. Які два види творчості характерні для людини:

- а) математична та художня;
- б) художня й технічна;
- в) технічна та гуманітарна;
- г) гуманітарна й математична?

4. Немайнове право інтелектуальної власності відповідно до ст. 423 Цивільного кодексу передбачає наявність таких прав:

- а) право володіння та право на авторство;
- б) право перешкоджати будь-якому посяганням на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності, та право використання;
- в) право використання та право володіння;
- г) право на авторство та право перешкоджати будь-якому посяганням на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності.

5. Що з нижченаведеного належить до об'єктів інтелектуальної власності:

- а) інноваційні технології;
- б) цінні папери;
- в) промислові зразки;
- г) ліцензії?

6. Позначення © використовують для сповіщення про права інтелектуальної власності на:

- а) об'єкт авторського права;
- б) об'єкт суміжних прав;
- в) об'єкт промислової власності;

г) раціоналізаторську пропозицію.

7. Відповідно до ч. 2 ст. 424 Цивільного кодексу України законом можуть бути встановлені винятки та обмеження щодо майнових прав інтелектуальної власності за умови, що такі обмеження та винятки:

- а) передбачені Цивільним кодексом України;
- б) не створюють істотних перешкод для нормальної реалізації майнових прав інтелектуальної власності та здійснення законних інтересів суб'єктів цих прав;
- в) не суперечать інтересам автора;
- г) підтверджують права автора на твір.

8. Який нормативний документ найбільш повно висвітлює основоположні аспекти права інтелектуальної власності в Україні:

- а) Закон України «Про авторське право і суміжні права»;
- б) Закон України «Про інтелектуальну власність»;
- в) Цивільний кодекс України;
- г) Закон України «Про охорону прав на промислові зразки»?

9. Початком становлення законодавства України про інтелектуальну власність вважають день прийняття Закону України:

- а) «Про власність»;
- б) «Про авторське право і суміжні права»;
- в) «Про охорону прав на промислові зразки»;
- г) «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

10. Правова охорона засобів індивідуалізації товарів і послуг України здійснюється на підставі отримання охоронного документа:

- а) патенту, який видають строком на 10 років;
- б) патенту, який видають строком на 20 років;
- в) свідоцтва, яке видають строком на 10 років;
- г) свідоцтва, яке видають строком на 20 років;
- г) ліцензії, яку видають строком на 20 років.

11. До нетрадиційних об'єктів промислової власності відносять:

- а) винаходи;
- б) корисні моделі;
- в) географічні зазначення;
- г) ноу-хау;
- г) промислові зразки;
- д) торгові марки та фірмові найменування;
- е) усі відповіді правильні.

12. Відповідно до законодавства України творець об'єкта права має:

- а) лише особисте немайнове право;
- б) лише майнове право;

- в) особисте немайнове і майнове право;
- г) виключні права.

13. Авторським правом охороняється:

- а) вираження авторської ідеї;
- б) авторська ідея;
- в) авторська ідея і вираження авторської ідеї;
- г) немає правильної відповіді.

14. Не є об'єктами авторського права:

- а) акти органів державної влади;
- б) державні символи;
- в) грошові знаки;
- г) народна творчість;
- г) усі варіанти відповідей правильні.

15. Охорона майнових прав на об'єкти авторського права за Законом України «Про авторське право і суміжні права» діє:

- а) впродовж життя автора;
- б) впродовж життя автора і 50 років після його смерті;
- в) впродовж життя автора і 70 років після його смерті;
- г) безстроково.

16. Правова охорона корисних моделей в Україні здійснюється на підставі отримання охоронного документа:

- а) патенту, який видають строком на 10 років;
- б) патенту, який видають строком на 20 років;
- в) свідоцтва, яке видають строком на 10 років;
- г) свідоцтва, яке видають строком на 20 років;
- г) ліцензії, яку видають строком на 20 років;
- д) свій варіант відповіді.

17. Авторським правом охороняються:

- а) твори літератури, фонограми, музичні твори;
- б) твори мистецтва, виконавська діяльність артиста;
- в) твори літератури, наукові твори, бази даних;
- г) усі відповіді правильні.

18. До 1991 року в Україні державі належали:

- а) майнові права на об'єкти інтелектуальної власності;
- б) немайнові права на об'єкти інтелектуальної власності;
- в) майнові і немайнові права на об'єкти інтелектуальної власності;
- г) немає правильної відповіді.

19. Правова охорона винаходів в Україні здійснюється на підставі отримання охоронного документа:

- а) патенту, який видають строком на 10 років;
- б) патенту, який видають строком на 20 років;
- в) свідоцтва, яке видають строком на 10 років;
- г) свідоцтва, яке видають строком на 20 років;
- г) ліцензії, яку видають строком на 20 років;
- д) немає правильної відповіді.

20. Виникнення і здійснення авторських прав:

- а) не вимагає будь-якого оформлення;
- б) вимагає отримання авторського свідоцтва;
- в) вимагає внесення до реєстру;
- г) вимагає оформлення патенту.

21. Який охоронний документ видається для охорони комерційної таємниці:

- а) патент;
- б) договір про нерозголошення;
- в) свідоцтво;
- г) не існує охоронних документів для охорони комерційної таємниці?

22. Який охоронний документ видається на породи тварин і на який термін:

- а) патент на 30 років;
- б) патент на 35 років;
- в) свідоцтво на 30 років;
- г) свідоцтво на 35 років?

23. Право на який об'єкт інтелектуальної власності засвідчується дипломом:

- а) винахід;
- б) корисну модель;
- в) наукове відкриття;
- г) комерційну таємницю?

24. Компонування інтегральної мікросхеми відповідає умовам охороноздатності, якщо вона є:

- а) новою;
- б) економічно ефективною;
- в) промислово придатною;
- г) оригінальною.

25. До критеріїв охороноздатності сортів рослин не належить:

- а) придатність для правової охорони;

- б) економічна ефективність;
- в) задоволення потреб суспільства;
- г) безпека для рослинного і тваринного світу та довкілля.

26. Охоронний документ, що засвідчує пріоритет, авторство і право власності на винахід, – це:

- а) договір про комерціалізацію;
- б) договір про трансфер технологій;
- в) ліцензія;
- г) патент.

27. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування є чинним із моменту:

- а) першого використання цього найменування;
- б) його реєстрації;
- в) публікації відомостей про його державну реєстрацію;
- г) отримання охоронного документа.

28. Об'єкти інтелектуальної власності належать до:

- а) матеріальних активів;
- б) нематеріальних активів;
- в) цінних паперів;
- г) речей.

29. Відповідно до міжнародної практики середній строк дії ліцензійних договорів:

- а) до 5 років;
- б) 5–10 років;
- в) 10–20 років;
- г) увесь строк дії охоронного документа.

30. Винахід повинен відповідати таким критеріям:

- а) корисності, промисловій придатності, винахідницькому рівню;
- б) новизні, промисловій придатності, унікальності;
- в) новизні, промисловій придатності, винахідницькому рівню;
- г) новизні, корисності, винахідницькому рівню;
- г) усі варіанти відповідей правильні.

31. Упродовж якого терміну може надійти заборона від Міністерства економічного розвитку і торгівлі щодо одержання охоронного документа за кордоном:

- а) упродовж 1 місяця;
- б) упродовж 2 місяців;
- в) упродовж 3 місяців;
- г) упродовж 4 місяців?

32. Корисна модель повинна відповідати таким критеріям:

- а) корисності, промисловій придатності;
- б) новизні, промисловій придатності;
- в) новизні, винахідницькому рівню;
- г) корисності, винахідницькому рівню;
- г) усі відповіді правильні.

33. Назвіть вид ліцензії, за якою до ліцензіата переходять усі майнові права на об'єкт промислової власності на весь строк дії договору:

- а) невиключна;
- б) повна;
- в) одинична;
- г) виключна.

34. Яку назву має платіж, за яким одна частина винагороди виплачується до початку випуску продукції, а інша – рівними частками до кінця дії договору:

- а) паушальний;
- б) роялті;
- в) комбінований;
- г) строковий.

35. Суб'єктами права на захист інтелектуальної власності є:

- а) творці об'єкта права інтелектуальної власності;
- б) автори, власники права на результати інтелектуальної власності;
- в) творці об'єкта права інтелектуальної власності та їхні спадкоємці;
- г) творці та правонаступники автора об'єкта права інтелектуальної власності;
- г) усі варіанти відповідей правильні.

36. У разі порушення патентних прав власник патенту має право вимагати:

- а) припинення дій, що порушують права власника об'єкта промислової власності;
- б) стягнення завданих збитків, ураховуючи неодержані доходи;
- в) відшкодування моральної та матеріальної шкоди;
- г) усі варіанти відповідей правильні.

37. Відповідно до національного законодавства автором результату інтелектуальної діяльності є:

- а) юридична або фізична особа, на засоби якої створений результат інтелектуальної діяльності;
- б) юридична або фізична особа, творчою працею якої створений результат інтелектуальної діяльності;
- в) юридична особа, за службовим завданням якої створений результат інтелектуальної діяльності;

г) фізична особа, творчою працею якої створений результат інтелектуальної діяльності;

г) усі варіанти відповідей правильні.

38. Авторське право охороняє:

а) ідеї;

б) винаходи;

в) твори;

г) будь-які об'єкти інтелектуальної власності;

г) немає правильних відповідей.

39. Особисті немайнові права автора:

а) після смерті автора переходять до його роботодавця;

б) після смерті автора переходять до його спадкоємців;

в) можуть передаватися за допомогою укладення авторського договору;

г) зберігаються за автором у разі передавання прав на використання твору;

г) немає правильних відповідей.

40. Відповідно до законодавства України авторське право на твори науки, літератури, мистецтва виникає:

а) в результаті факту створення твору;

б) в результаті видання авторського свідоцтва на твір;

в) з моменту публікації твору;

г) після внесення до відповідного державного реєстру;

г) немає правильних відповідей.

41. Знак охорони авторського права складається з:

а) латинської літери «P» у колі, імені (найменування) власника виняткових авторських прав і року першої публікації твору;

б) латинської літери «C» у колі, імені (найменування) власника виключних авторських прав і року першої публікації твору;

в) латинської літери «R» у колі, імені (найменування) власника виключних авторських прав і року першої публікації твору;

г) немає правильних відповідей.

42. Знак охорони суміжних прав на фонограму складається з:

а) латинської літери «P» у колі, імені (найменування) власника виключних прав і року першої публікації фонограми;

б) латинської літери «C» у колі, імені (найменування) власника виключних прав і року першої публікації фонограми;

в) латинської літери «R» у колі, імені (найменування) власника виняткових прав і року першої публікації фонограми;

г) немає правильних відповідей.

43. Інтелектуальна власність – це:

- а) форма власності;
- б) результат творчої діяльності;
- в) об'єктивна форма, яка може бути використана для задоволення безпосередньо матеріальних потреб людини.

44. Об'єктами права інтелектуальної власності є:

- а) промислова власність;
- б) авторське право;
- в) потреби людини;
- г) квартира, будинок, ділянка землі.

45. Принциповим моментом у розбудові законодавства про інтелектуальну власність є:

- а) постанова Кабінету Міністрів України «Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва»;
- б) прийняття у 2003 році Верховною Радою України Цивільного кодексу України, Книга IV якого має назву «Право інтелектуальної власності»;
- в) прийняття закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»;
- г) прийняття у 1996 році Конституції України, яка проголосила: «Кожен має право володіти, користуватися й розпоряджатися своєю власністю, результатами інтелектуальної, творчої діяльності».

46. Суспільні відносини у сфері інтелектуальної власності регулюються основними галузями права:

- а) патентне право;
- б) земельне право;
- в) трудове право;
- г) кримінальне право.

47. До нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності належать:

- а) сорти рослин;
- б) породи тварин;
- в) інтегральні мікросхеми;
- г) комерційні таємниці;
- г) усі відповіді правильні.

48. Дайте визначення терміна «промисловий зразок»:

- а) результат інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері технології;
- б) технічна, комерційна, організаційна та інша інформація, що здатна підвищити ефективність виробництва або іншої соціально-доцільної діяльності або забезпечити інший позитивний ефект;
- в) результат творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання;
- г) техніко-юридичний документ, виданий заявнику на винахід, корисну модель чи промисловий зразок, що відповідає умовам патентоспроможності і підтверджує

авторство, пріоритет і право власності на зазначені об'єкти.

49. У якому році Конституції України проголосила, що кожен має право володіти, користуватися й розпоряджатися своєю власністю, результатами інтелектуальної, творчої діяльності:

- а) 1991;
- б) 1996;
- в) 1994;
- г) 1992?

50. Первинним суб'єктом права інтелектуальної власності є:

- а) роботодавець автора результату творчої діяльності;
- б) творець результату інтелектуальної, творчої діяльності;
- в) юридична особа-патентовласник;
- г) спадкоємці автора художнього твору.

51. Джерела права інтелектуальної власності – це:

- а) міжнародний нормативно-правовий договір;
- б) правовий звичай;
- в) правовий прецедент.

**ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ
ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ІСПИТУ)
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

1. Що таке «форма захисту»?
2. Дайте коротку характеристику юрисдикційної форми захисту прав інтелектуальної власності.
3. Дайте коротку характеристику неюрисдикційної форми захисту прав інтелектуальної власності.
4. Що таке «цивільно-правова відповідальність»?
5. Виділіть спільні та відмінні риси адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності
6. Яка мета правової охорони інтелектуальної власності?
7. Що таке «промислова власність»?
8. Які законодавчі акти можна віднести до джерел права інтелектуальної власності?
9. Які міжнародні конвенції та договори є джерелами права інтелектуальної власності?
10. Наведіть приклади підзаконних нормативно-правових актів, які є джерелами права інтелектуальної власності.
11. Чи охороняються усні твори авторським правом? Обґрунтуйте свою думку.
12. Які існують об'єкти авторського права і суміжних прав?
13. Що таке «управління інтелектуальною власністю»?
14. Що таке «інтелектуальний капітал»?
15. Назвіть етапи розроблення інноваційної продукції.
16. Що являє собою маркетинг у ліцензійні торгівлі?
17. У чому полягає економічне оцінювання інноваційних проєктів?
18. Що таке «електронне суспільство» («кіберпростір», або «цифрове середовище»)?
19. Дайте визначення таких категорій:
 - а) комп'ютерна програма;
 - б) база даних (компіляція даних).
20. Які три типи правової охорони комп'ютерних програм ви можете назвати?
21. Хто є первинним суб'єктом авторського права?
22. У чому полягає специфіка мережі «Інтернет»?
23. Які проблемні питання у сфері захисту авторських прав у мережі «Інтернет» можна виокремити?
24. Що таке «доменне ім'я» та які спори можуть виникати щодо нього?
25. Що необхідно для реєстрації авторського права на комп'ютерні програми? Які види реєстрації комп'ютерних програм та баз даних ви можете назвати?
26. Які існують види незаконного використання програмного забезпечення, що можуть бути кваліфіковані як порушення авторського права.
27. Що таке «обгорткова» ліцензія? Які її особливості?

28. Які історичні передумови розвитку інтелектуальної власності в Україні і світі?
29. Що таке національна система інтелектуальної власності?
30. Які основні завдання національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні?
31. Які є напрями розвитку інтелектуальної сфери в Україні?
32. Які ви знаєте проблеми забезпечення Україною виконання своїх міжнародних зобов'язань у сфері інтелектуальної власності?
33. Що входить до системи захисту прав інтелектуальної власності?
34. Які дії визнаються порушенням права інтелектуальної власності?
35. Як реалізується захист прав інтелектуальної власності в рамках угоди TRIPS?
36. Які є способи захисту права інтелектуальної власності?
37. Назвіть види юридичних засобів захисту у сфері інтелектуальної власності.
38. Назвіть принципи управління інтелектуальною власністю.
39. Які є способи комерціалізації інтелектуальної власності?
40. Порівняйте економічну ефективність різних способів комерціалізації ОПВ.
41. Які ви знаєте види ліцензій?
42. Зазначте етапи життєвого циклу управління інтелектуальною власністю.
43. Назвіть, які, на вашу думку, існують проблеми розвитку інтелектуальної власності?
44. Охарактеризуйте роль інтелектуальної власності у формуванні національної системи?
45. У чому полягає вдосконалення системи захисту прав інтелектуальної власності? Відповідь обґрунтуйте.
46. Назвіть перспективи розвитку інтелектуальної власності в Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 24.07.1971 р. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051.
2. Брюссельська конвенція про розповсюдження несучих програм сигналів, що передаються через супутники від 21.05.1974 р. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_250.
3. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури від 28.04.1977 р. № 995_039. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_039.
4. Вашингтонський договір про інтелектуальну власність у відношенні інтегральних мікросхем : Міжнародний документ від 26.05.1989 р. Всесвітня організація інтелектуальної власності. URL: https://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=295136.
5. Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків : Міжнародний документ від 12.06.1973 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_h33.
6. Всесвітня конвенція про авторське право: Міжнародний документ від 06.09.1952 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052.
7. Гаазький акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків від 28.11.1960 р. № 995_132. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_132.
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
9. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року та положення Бернської конвенції (1971 р.), на які містяться посилання у Договорі : Міжнародний документ від 20.12.1996 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770.
10. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією : Міжнародний документ від 20.12.1996 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_769.
11. Договір про закони щодо товарних знаків : Міжнародний документ від 13.10.1995 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_102.
12. Договір про патентне право : Міжнародний документ від 01.06.2000 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=895_002&print=1.
13. Договір про патентну кооперацію : Міжнародний документ від 19.06.1970 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/895_001.
14. Кодекс адміністративного судочинства України: Кодекс від 06.07.2005 р.

- № 2747- IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
15. Кодекс законів про працю : Кодекс від 23.07.1996 р. № 322-08. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
16. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
17. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм (Конвенція про фонограми) : Міжнародний документ від 29.10.1971 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_124.
18. Конвенція про розповсюдження несучих програми сигналів, що передаються через супутники : Міжнародний документ від 21.05.1974 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_250.
19. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
20. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
21. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651- IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
22. Локарнська угода про заснування Міжнародної патентної класифікації : Міжнародний документ від 08.10.1968 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_b07.
23. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14.04.1981 р. № 995_134. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_134.
24. Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів : Міжнародний документ від 01.01.2008 р. Всесвітня організація інтелектуальної власності. URL: https://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=281372#P51_1531.
25. Митний кодекс України: Кодекс від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
26. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська конвенція) : Міжнародний документ від 26.10.1961 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_763.
27. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин : Міжнародний документ від 02.12.1961 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_856.
28. Ніщцька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків від 15.06.1957 р. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_066.
29. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20.03.1883 р. № 995_123. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123.
30. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
31. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26.11.1993 р.

№ 3659-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>.

32. Про архітектурну діяльність : Закон України від 20.05.1999 р. № 687-XIV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14>.

33. Про видавничу справу : Закон України від 05.06.1997 р. № 318/97-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318/97-%D0%B2%D1%80>.

34. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів : Закон України від 23.09.1997 р. № 540/97-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>.

35. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.

36. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : Закон України від 16.11.1992 р. № 2782-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2782-12/ed20170615>.

37. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав : Закон України від 22.08.2018 р. № 2415-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19?lang=ru>.

38. Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на винахід (корисну модель) та видачу ліцензії на використання винаходу (корисної моделі) : Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2001 р. № 521. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0644-01>

39. Про затвердження Інструкції про порядок ознайомлення будь-якої особи з матеріалами заявки на об'єкт права інтелектуальної власності : Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.04.2005 р. № 247. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0494-05>.

40. Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель : Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 р. № 22. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-01>.

41. Про затвердження Положення про Державний реєстр України топографій інтегральних мікросхем : Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.04.2001 р. № 292. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0375-01>.

42. Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2004 р. № 1716. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1716-2004-%D0%BF>.

43. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96%D0%B2%D1%80>.

44. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80>.

45. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII.

- Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12/>
46. Про інформаційні агентства : Закон України від 28.02.1995 р. № 74/95-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/95-%D0%B2%D1%80>.
47. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
48. Про кінематографію : Закон України від 13.01.1998 р. № 9/98-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9/98-%D0%B2%D1%80>.
49. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 р. № 3322-ХІІ. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12>.
50. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 10.02.1995 р. № 51/95-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>.
51. Про основні засади державного нагляду (контролю) господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16>.
52. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування : Закон України від 17.01.2002 р. № 2953-ІІІ. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2953-14>.
53. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-ХІІ. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.
54. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-ХІІ. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.
55. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-ХІІ. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3688-12>.
56. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України від 21.04.1993 р. № 3166-ХІІ. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>.
57. Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів: Закон України від 05.11.1997 р. № 621/97-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80>.
58. Про правову охорону географічних зазначень: Закон України від 16.06.1999р. № 752-ХІV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14>.
59. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>.
60. Про Суспільне телебачення і радіомовлення України : Закон України від 17.04.2014 р. № 1227-VІІ *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-18>.
61. Про театри і театральну справу : Закон України від 31.05.2015 р. № 2605-IV *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2605-15>.
62. Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21.12.1993 р. № 3759-

XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>.

63. Римська конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення від 26.10.1961 р. № 995_763. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_763.

64. Сінгапурський договір про право товарних знаків : Міжнародний документ від 27.03.2006 р. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_h54/print1324563710759816.

65. Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію : Міжнародний документ від 24.03.1971 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/999_001.

66. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії : Міжнародний документ від 21.03.2014 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

67. Угода про вільну торгівлю між Україною і Канадою : Міжнародний документ від 04.06.1999 р. *Верховна Рада України*. URL: http://sfs.gov.ua/data/material/000/227/303513/Ugoda_pro_v_lnu_torg_vlyu_m_zh_Ukra_noyu_ta_Kanadoyu.pdf.

68. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

69. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності : Міжнародний документ від 15.04.1994 р. *Верховна Рада України*. URL : https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_018.

70. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.01.2004 р. № 1618-IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

Наукова література

71. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. ; за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с.

72. Богдан І. А. Право працівника на творчість та його захист : монографія. Київ : Норма права, 2021. 176 с.

73. Булеци С. Б., Чепис О. І. Право інтелектуальної власності : підручник. Ужгород : РІК-У, 2019. 488 с.

74. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 280 с.

75. Журавльов Д. В., Чижмарь К. І. Авторське право та суміжні права в Україні. Їх захист та відповідальність : практичний посібник. Київ : ЦУЛ, 2020. 224 с.

76. Попова Л. М., Хромов А. В., Шуба І. В. Інтелектуальна власність : підручник. Харків : Федорко, 2021. 262 с.

77. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник. Львів : Галицький друкар, 2015. 280 с.

78. Шабалін А. В. Актуальні питання захисту права інтелектуальної власності :

навчально-практичний посібник. Київ : НДІ інтелектуальної власності, Інтерсервіс, 2020. 160 с.

Список публікацій з актуальних питань

79. Бабенко В. А., Хлівецька М. О. Національна інноваційна система та захист прав інтелектуальної власності України в контексті міжнародних рейтингів. *Економічний простір*. 2018. № 136. С. 86–98.

80. Горбачова К. М., Нежевело В. В., Хайхан І. Р. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті забезпечення виконання міжнародних зобов'язань. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. С. 88–91.

81. Кадетова О. В. Угода про асоціацію України з Європейським Союзом в системі джерел права інтелектуальної власності: цивільно-правовий аспект : дис. на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право (081 – Право) / Університет Короля Данила, Івано-Франківськ, 2018. 279 с.

82. Каленіченко Л. І. Юридична відповідальність як форма державно-правового примусу: загальнотеоретична характеристика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01 / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 41 с.

83. Крусян Р. А. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності в Україні конституційно-правовий контекст. *Юридичний вісник*. 2019. № 4. С. 21–29.

84. Лісовий А. К. Запобігання порушенням авторського права в мережі «Інтернет» : дис. ... канд. юрид. наук : 081. Київ, 2021. 251 с.

85. Макушев П. В., Руденко І. О. Теоретичні засади адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. *Право і суспільство*. 2020. № 5. С. 83–89.

86. Таран О. В., Гавловський В. Д. Захист інтелектуальної власності в мережі «Інтернет». *Інформація і право*. 2020. № 4 (35). С. 73–81.

87. Янішевська К. Д., Воронкова М. Ю. Деякі аспекти юридичної відповідальності за порушення авторських і суміжних прав. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. С. 122–125.

Електронне навчальне видання

Методичні вказівки
до проведення практичних занять і самостійної роботи
з дисципліни «Сучасні проблеми захисту прав
інтелектуальної власності»
для студентів спеціальності 081 «*Інтелектуальна власність*»
освітнього ступеня «*магістр*»
усіх форм навчання

Відповідальний за випуск О. С. Бондаренко
Редактор Н. З. Ключко
Комп'ютерне верстання О. С. Бондаренко

Формат 60×84/8. Ум. друк. арк. 3,49. Обл.-вид. арк. 3,65.

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.